Regionale VO-HO Netwerken

FOCUS 2018 - 2023

REGIONALE VO
HO NETWERKEN

Colofon

Teksten en redactie
PBT, Regionale VO-HO netwerken, Tekstbureau Elise Schouten

Vormgeving
Buro Blûn

Illustraties
BuroKOM

November 2018
Auteursrechten voorbehouden. Gebruik van de inhoud van deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Website: www.vohonetwerken.nl

Inhoud

Aanleiding focus 2018 - 2023 4

1. Sterke positionering en verduurzaming 8

2. Regionale verbinding en interdisciplinaire verbreding 9

3. Landelijke beleidsdoelen verbinden en stimuleren 11

4. Sterke landelijke community en kennisdelen 13

Aanleiding focus 2018 - 2023

De regionale VO-HO netwerken, bestaande uit havo/vwo-scholen, hogescholen en universiteiten, bedrijven en/of maatschappelijke organisaties, slaan een brug tussen landelijk beleid en regionale uitvoering daarvan. De netwerken staan voor kwalitatief goed onderwijs, willen aansluiting, doorstroming en studiesucces bevorderen en uitval verminderen. Studiesucces in het hoger onderwijs begint in het voortgezet onderwijs. Deze onderwijssectoren (voortgezet en hoger onderwijs) hebben dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kwalitatief goed onderwijs en een gezamenlijk belang om op de onderwijsinhoud samen te werken. Dit doen zij door in te zetten op de volgende thema's:

- **Doorlopende vak- en curriculumontwikkeling in het voortgezet onderwijs;**
- **Verbetering van de aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs;**
- **Doorlopende professionele ontwikkeling van docenten in voortgezet en hoger onderwijs, technische onderwijsassistenten en schoolleiders.**

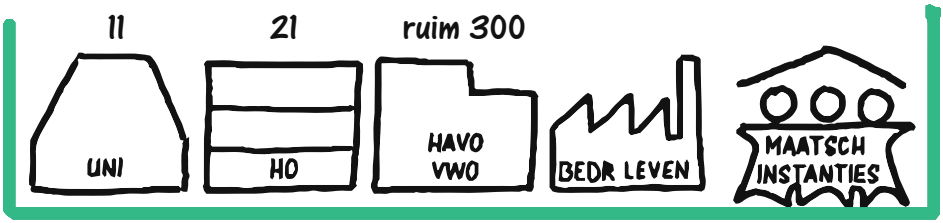

10 regionale VO-HO netwerken

Door het nieuwe regeerakkoord en de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek[1], waardoor de doorstroommiddelen bij alle hoger onderwijsinstellingen afzonderlijk zijn uitgezet, is er een nieuwe situatie ontstaan. Daarnaast bestaat de wens om de samenwerking tussen de netwerken verder te versterken. Om deze ontwikkelingen strategisch in te zetten, is deze Focus 2018 - 2023 ontwikkeld.

Gezamenlijke Focus 2018 - 2023

De Focus 2018 – 2013 is een actieagenda voor een periode van vijf jaar. Naast een breed meerjarenperspectief, schetst het concrete, gezamenlijke actielijnen, met passende onderliggende acties voor de komende jaren. Om in te spelen op actuele ontwikkelingen, worden deze acties jaarlijks bijgesteld.

Het doel van de Focus 2018 - 2023 is tweeledig:

- **de gezamenlijke ambitie en visie formuleren, zodat hierover het gesprek kan worden gevoerd met stakeholders;**
- **de positionering en de interne samenhang van de netwerken versterken, zowel vanuit de afzonderlijke als vanuit de gemeenschappelijke beleidsagenda's.**

1 OCW, 2015, Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025: De waarde(n) van weten.

Professionele ontwikkeling

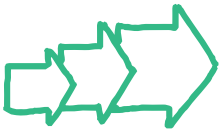

Invoering vak-vernieuwing

Aansluiting - uitwisseling

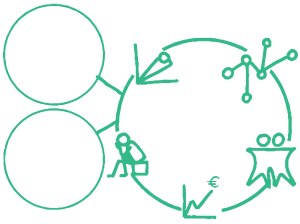

Uitbreiding netwerk met alfa- gamma opleidingen

Sinds 2004 werken universiteiten en hogescholen samen met havo/vwo-scholen in regionale VO-HO bètanetwerken aan kwalitatief goed onderwijs en een goede doorstroom tussen de verschillende opleidingsniveaus. In de jaren daarna kwam er ook meer aandacht voor de professionele ontwikkeling van docenten, voor vakvernieuwing en voor de aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs. Aanvankelijk verliep dit via de bèta-brede regionale steunpunten, later werden leerling- en docentactiviteiten samengebracht in de regionale VO-HO netwerken.
Sommige netwerken besteden daarnaast ook aandacht aan het thema 'talentontwikkeling'.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) onderschrijft het belang van regionale ketensamenwerking en investeerde de afgelopen jaren in de regionale VO-HO netwerken om de samenwerkingen verder te versterken en te verduurzamen. In een aantal regio's zijn de netwerken uitgebreid met de alfa- en gammadomeinen. Verspreid over Nederland werken 11 universiteiten, 21 hogescholen, ruim 300 havo/vwo-scholen, het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen samen in tien regionale VO-HO netwerken.

Regionale VO-HO netwerken anno 2018

De regionale VO-HO netwerken hebben de gezamenlijke ambitie is om te fungeren als basisstructuur voor de onderwijsontwikkeling in Nederland, als een publiek-privaat netwerk, waar een ieder, van jong tot oud, zich drempelloos kan blijven ontwikkelen binnen alle domeinen (alfa, gamma en bèta) en interdisciplinair. Daarmee dragen de netwerken bij aan een toekomst waarin het vanzelfsprekend is dat iedereen een leven lang leert. De regionale VO-HO netwerken richten zich in 2018-2023 daarom op de volgende actielijnen:

1. **Sterke positionering en verduurzaming van de netwerken**
2. **Regionale verbinding en interdisciplinaire verbreding**
3. **Landelijke beleidsdoelen verbinden en stimuleren**
4. **Sterke landelijke community & kennisdeling**

Drempelloos leren

1. Sterke positionering en verduurzaming

De aanwezigheid van de juiste randvoorwaarden noodzakelijk voor het succes van de netwerken. De financiële borging is momenteel één van de belangrijkste uitdagingen. Door een tripartite investering van OCW-middelen en middelen van de regionale partners uit het voortgezet en hoger onderwijs, is de afgelopen jaren een mooie infrastructuur opgebouwd. Voor de verduurzaming hiervan is het noodzakelijk om de positie van het netwerk binnen de regio en binnen de participerende onderwijsinstellingen te verstevigen: hoe wordt de samenwerking binnen het netwerk geborgd en hoe faciliteren alle betrokken partijen het netwerk? Om de meerwaarde van de netwerken onder de aandacht te brengen van belangrijke stakeholders, is het daarnaast nodig om relaties met regionale en landelijke stakeholders te onderhouden en uit te bouwen. Denk bijvoorbeeld aan OCW, VO-raad, Vereniging Hogescholen, VSNU, vakverenigingen, Jet-Net & TechNet bedrijven, Bètadecanen (Sectorplan Bètatechniek) en SLO.

In 2018-2023 zetten de regionale VO-HO netwerken een gezamenlijke lijn uit voor zowel hun interne als hun externe positionering. De netwerken onderhouden regelmatig contact met relevante stakeholders om tot gezamenlijk beleid te komen.

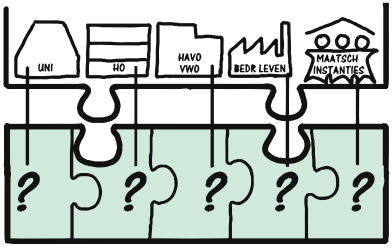

Interne positionering

Wie faciliteert wat?

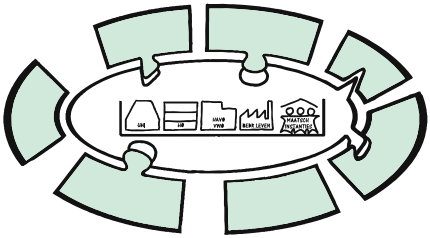

Externe positionering

Relatie stakeholders opbouwen en onderhouden

2. Regionale verbinding en interdisciplinaire verbreding

Omdat de infrastructuur van de regionale VO-HO netwerken zich goed leent voor verbinding met andere programma's en thema's, is er steeds meer sprake van regionale metanetwerken. Met andere woorden: regionale educatieve 'ecosystemen', waar relevante partners elkaar in verschillende contexten treffen en op basis van bestaande relaties snelheid kunnen maken. Uit onderzoek blijkt dat deze aanpak van samenwerkende netwerken en programma's effectief is bij regionaal beleid[1]. Zo kunnen projecten sneller en beter starten binnen bestaande (meta)netwerken. Bovendien sluit die werkwijze aan bij de breed gedeelde wens om beleidsversnippering tegen te gaan en te komen tot een integrale aanpak. Dit geldt niet alleen voor bètavakken, maar ook voor de domeinen alfa en gamma en voor interdisciplinaire vraagstukken. Dat regionale VO-HO netwerken zich goed lenen voor een dergelijke aanpak, bleek ook uit onafhankelijk onderzoek naar voortgezet onderwijs netwerken in 2016[2].

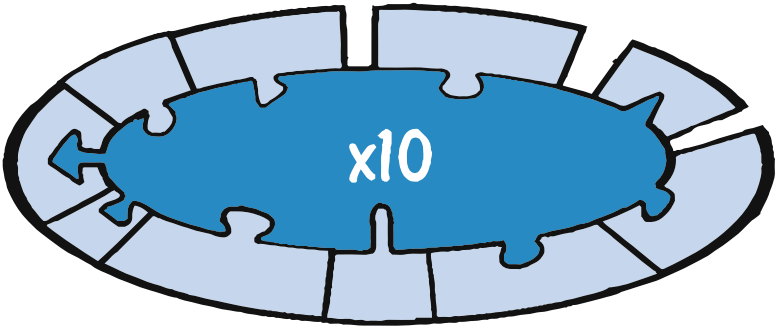

10 metanetwerken

1 Klaster, E., 2016, *Toward More Effective Regional Networks - A MultiMethod Study on Top-Down Stimulated Networks Within the Dutch Public-Policy Areas of Education and Employment*.

2 B&A (Huijskes, L. & Klaster, E.), 2016, *Regionale netwerken in het voortgezet onderwijs*.

Verbreding naar alfa en gamma

De samenwerking op het gebied van bèta en techniek is de laatste jaren geleidelijk verbreed naar andere domeinen. Zo bieden het Regionaal Steunpunt Zuid-Holland (Leiden) en U-Talent (Utrecht) sinds 2017-2018 ook masterclasses aan op alfa- en gammavakgebieden.

In 2018 – 2023 zetten de regionale VO-HO netwerken de verbreding naar alfa- en gammavakken voort. Zij maken het mogelijk om te leren van elkaars ervaringen onder meer door best practices te delen en werken toe naar een verbrede landelijke VO-HO netwerkconferentie in 2019 of 2020.

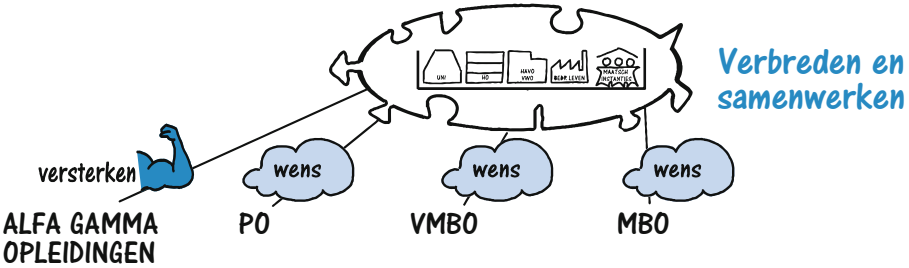

Actiever samenwerken met andere netwerken, programma's en organisaties

De regionale VO-HO netwerken zien mogelijkheden voor samenwerking met nieuwe partners, zoals het primair onderwijs (veelal vormgegeven via de Wetenschaps-knooppunten), vmbo en mbo, bijvoorbeeld via regionale netwerken Toptechniek in bedrijf, regionale Techniekpacten of publiek private samenwerkingen van Katapult (de Centres of Expertise en Centra voor Innovatief Vakmanschap). Ook zullen de netwerken meer gaan samenwerken met de aansluitingsprogramma's van VSNU en LICA.

In 2018-2023 ontwikkelen de regionale VO-HO netwerken, samen met hun regionale stakeholders, een regionale visie voor verbreding waarbij de netwerken een basis blijven vormen voor curriculumontwikkeling, professionalisering van docenten en de aansluiting voortgezet en hoger onderwijs.

3. Landelijke beleidsdoelen verbinden en stimuleren

De infrastructuur van de regionale VO-HO netwerken kan worden benut bij de implementatie van actuele beleidsthema's. In het verleden is dat al gebleken bij de vernieuwing van de mono-bètavakken en bijbehorende nieuwe bètaexamenprogramma's, de introductie van de vakken NLT en wiskunde D, de implementatie van de kennisbasis natuurwetenschappen en technologie voor de onderbouw, en bij het toptalentenbeleid voor gemotiveerde leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Hierbij werkten de netwerken nauw samen met onder andere SLO en de vakverenigingen.
Ook de doorstroomdoelstellingen van de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek verloopt in veel regio's via de regionale VO-HO netwerken. Daarnaast functioneren de netwerken als een community met een signaleringsfunctie. Eventuele knelpunten in de keten worden gesignaleerd, op de agenda gezet en gezamenlijk opgelost. Ook in de toekomst zullen de netwerken verbinding blijven leggen met beleidsdoelen, vakvernieuwingen en docentontwikkeling. Actuele voorbeelden hiervan zijn de curriculumherziening en de aanpak van het lerarentekort.

Curriculumherziening

Curriculum.nu is een sterk voorbeeld van bottom-up curriculumherzieningen. Feitelijk zijn de huidige regionale VO-HO netwerken ook het resultaat van een curriculumherziening. Hoewel er op veel plekken al sprake was van samenwerking tussen voortgezet en hoger onderwijs, is deze door de bètavakvernieuwing via de regionale VO-HO netwerken in een stroomversnelling gekomen en 'geprofessionaliseerd'. Om de huidige curriculumvernieuwing goed van de grond te krijgen, zijn regionale samenwerking en afstemming tussen landelijk beleid en de uitvoering op schoolniveau in elk geval onmisbaar.

De regionale VO-HO netwerken spelen in 2018-2023 een actieve rol bij de ontwikkeling van curriculum.nu door:

- feedbacksessies te organiseren of er actief aan deel te nemen;
- nieuwe ontwikkelingen op netwerkscholen uit te zetten en te begeleiden;
- zich te oriënteren op een mogelijke rol in de pilotfase van het nieuwe curriculum (2019-2020).

Lerarentekort

De komende jaren neemt het aantal onvervulde vacatures voor bètavakken en een aantal andere vakken verder toe[1]. Het toenemende lerarentekort belemmert de kwaliteitsontwikkeling van het (bèta-)onderwijs en kan het aantal leerlingen dat een bètatechnische richting kiest verminderen. Met de huidige instroom in de lerarenopleidingen gaat het niet lukken om het lerarentekort terug te dringen. De regionale VO-HO netwerken kunnen een bijdrage leveren aan het terugdringen van het lerarentekort doordat alle relevante stakeholders in deze netwerken met elkaar samenwerken: lerarenopleidingen, scholen voor voortgezet onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven.

In 2018-2023 maken de regionale VO-HO netwerken in overleg met andere partijen, zoals de VO-raad, VSNU, Vereniging Hogescholen, PBT, VELON, een plan van aanpak om een bijdrage te leveren aan het terugdringen van het lerarentekort. Er wordt binnen de netwerken geïnventariseerd welke acties in de nabije en verre toekomst in gang kunnen worden gezet. Het plan van aanpak zal aansluiten bij de Lerarenagenda 2013-2020 van het Ministerie van OCW en lerarenagenda's van VSNU, Vereniging Hogescholen en de VO-raad.

1 CentERdata, 2017, *De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo 2017-2027*

4. Sterke landelijke community en kennisdelen

Kennisuitwisseling en kwaliteitszorg

Kennisuitwisseling en kwaliteitszorg staan bij de regionale VO-HO netwerken hoog op de agenda. Het is belangrijk om te blijven leren en vernieuwen. Kennisdeling gebeurt op verschillende manieren, bijvoorbeeld tijdens peer reviews, en op landelijke of regionale conferenties en bijeenkomsten. Ook wisselen de netwerken regelmatig kennis en ervaringen uit in de Steunpuntenraad, een landelijk samenwerkingsorgaan van de regionale VO-HO netwerken voor afstemming, kennisdeling en versterking van de onderlinge relaties. Zowel in de Steunpuntenraad als binnen de afzonderlijke netwerken is over diverse thema's de afgelopen jaren veel kennis opgedaan. Om deze kennis breder te verspreiden, willen de netwerken zich actief inzetten in een sterke, landelijke community.

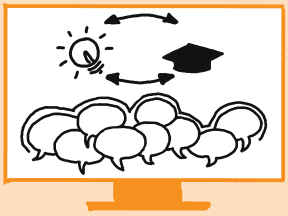

Zichtbaarheid vergroten

In 2018-2023 vergroten de regionale VO-HO netwerken hun zichtbaarheid onder meer door kennis over regionale samenwerking te verspreiden, bijvoorbeeld via een gezamenlijke landelijke website. De netwerken inventariseren welke andere gremia de landelijke communicatie, programmering en kennisdeling kunnen versterken.

Tot slot
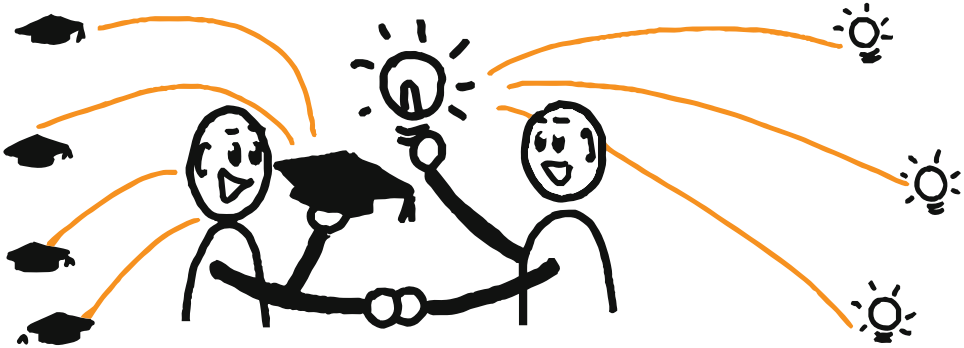
Door met deze Focus 2018-2023 in te zetten op inspiratie en enthousiasme willen de regionale VO-HO netwerken een bijdrage leveren aan goed onderwijs in Nederland. Samenwerking tussen het voortgezet onderwijs, hoger onderwijs en bedrijfsleven levert veel op, zo is de ervaring. Daarom zetten de netwerken de opgebouwde samenwerking de komende jaren met trots voort: afzonderlijk, met elkaar én met alle landelijke partijen die zich inzetten voor duurzaam onderwijs van de toekomst!